

GENOOTSCHAP NEDERLAND - ARUBA

NIEUWSBRIEF DECEMBER 2019

Geachte deelnemer van het Genootschap Nederland-Aruba, geachte lezer!

Hierbij ontvangt u onze zesde en laatste nieuwsbrief van dit jaar. Het bestuur van het Genootschap Nederland-Aruba heeft er ook in 2019 naar gestreefd u geregeld op de hoogte te houden van beleidsontwikkelingen die relevant zijn voor de Arubaans-Nederlandse betrekkingen.

Zoals in deze Nieuwsbrief: met een terugblik op onze Jaarlijkse Bijeenkomst 2019, de uitspraken van VS-ambassadeur Pete Hoekstra en EU-Vertegenwoordiger van Aruba Eddy Paris. Zij verwoorden de betekenis van hechte geopolitieke en Europese verhoudingen. Voorts vragen wij uw aandacht voor de woorden van Thom de Graaf, vicepresident van de Raad van State. Zijn boodschap is duidelijk : 'Laat niemand zich fixeren op nieuwe en abstracte staatkundige structuren voor het Koninkrijk.'

Het bestuur wenst u fijne kerstdagen en een goed 2020 toe, in de hoop u ook volgend jaar in groten getale weer te zien op onze bijeenkomsten!

*Nico van Grieken,
Voorzitter*

= = = = = = = = = =

Inhoud:

- **VS-Ambassadeur Hoekstra op Jaarlijkse Bijeenkomst 2019: 'Gezamenlijk optrekken om dictators weg te krijgen'**
- **Het Genootschap Nederland-Aruba in 2019 en 2020.**
- **Vicepresident Raad van State Thom de Graaf over de kwetsbaarheden van ons Koninkrijk**
- **Juan Chabaya (Padú) Lampe op 99-jarige leeftijd overleden**

* * * * *

22ste Jaarlijkse Bijeenkomst Genootschap Nederland-Aruba

VS-Ambassadeur Hoekstra: 'We moeten gezamenlijk optrekken om dictators weg te krijgen'

*VS-ambassadeur Pete Hoekstra bij het
Genootschap Nederland-Aruba*

Het Genootschap Nederland-Aruba hield op zaterdag 23 november 2019 zijn Jaarlijkse Bijeenkomst. Het was de tweeëntwintigste maal dat dit belangrijke evenement werd georganiseerd. Sprekers waren Pete Hoekstra, Ambassadeur van de Verenigde Staten in Nederland en Eddy Paris, Vertegenwoordiger van Aruba bij de Europese Unie en plaatsvervangend gevolmachtigde minister van Aruba.

Archeoloog Aad Versteeg sprak naar aanleiding van de verschijning van zijn imposante boek 'The Archeology of Aruba' over de grote betekenis van Arubaanse rotstekeningen en de literator, schrijver en dichter Quito Nicolaas droeg enkele van zijn Caribische gedichten voor. Een daarvan – het gedicht 'Onderweg' – was zojuist opgenomen in het tijdschrift Neerlandistiek.

Tijdens het muzikaal intermezzo speelden Doy Salsbach en zijn Trio Los Alegres bekende Caribische liedjes.

Doy Salsbach met zijn Trio Los Alegres

Het bestuur van het Genootschap Nederland-Aruba mocht zo'n 130 mensen begroeten. De Jaarlijkse Bijeenkomst is altijd een vertrouwd moment waarop men elkaar kan ontmoeten, herinneringen kan ophalen en actuele Arubaans-Nederlandse beleidszaken kan bespreken.

Grote belangstelling van deelnemers en genodigden

De Jaarlijkse Bijeenkomst beantwoordt aldus aan de missie van het Genootschap: een platform zijn voor het bevorderen van een juist en evenwichtig inzicht in de culturele, maatschappelijke en staatkundige ontwikkelingen in Aruba.

Geopolitiek

VS-ambassadeur Hoekstra ging in zijn lezing in op de geopolitieke betekenis van de Caribische regio voor de Verenigde Staten. Hij was net teruggekeerd uit de West. Op Sint Eustatius had hij de viering van ‘The First Salute’ bijgewoond, de eerste erkenning op 16 november 1776 door de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring. Het 250-jarige jubileum hiervan wordt in 2026 gevierd. De president van de Verenigde Staten van Amerika zal daarbij aanwezig zijn, onthulde hij.

Hoekstra memoreerde dat de Caribische landen van het Koninkrijk, net als Nederland, kunnen rekenen op de VS, zeker waar het gaat om veiligheid, gedeelde waarden en hulp. Over Venezuela en president Nicolas Maduro merkte hij op dat landen gezamenlijk moeten optrekken en manieren moeten vinden om dictators weg te krijgen. Daarnaast sprak de ambassadeur zich positief uit over een goede relatie met de Europese Unie. ‘Wij hechten daaraan veel belang’.

Tijdens zijn bezoek aan de Cariben kwam ook de Venezolaanse vluchtelingenproblematiek aan de orde. Mocht er aanvullende hulp nodig zijn dan staan de VS daarvoor open, zei Hoekstra. De ambassadeur omschreef de Caribische delen van Koninkrijk als goede partners van de VS. In het bijzonder Aruba is een goede handelspartner van de VS. Per jaar exporteert Amerika 1 miljard dollar aan goederen en diensten naar Aruba. Ook de Pre Clearance op luchthaven Reina Beatrix noemde Hoekstra positief. Het vliegen van Aruba naar de VS is daardoor aanzienlijk eenvoudiger dan vanuit de andere landen van het Koninkrijk.

Voorzitter Nico van Grieken overhandigde Ambassadeur Hoekstra als dank voor zijn inleiding het jubileumboek van het Genootschap: ‘Aruba, Balans van 30 Jaar Status Aparte’

Europese Unie en Aruba

Eddy Paris, Vertegenwoordiger van Aruba bij de EU en plaatsvervangend gevolmachtigde minister van Aruba, ging in zijn toespraak nader in op de relatie EU-Aruba. Hij belichtte het ontstaan van de Europese Gemeenschap, het Verdrag van Rome (1957) en het in het verdrag opgenomen LGO-besluit. Dat was bedoeld om de ontwikkeling van de economieën van de 'Landen en Gebieden Overzee' van de nieuwe lidstaten te stimuleren.

Eddy Paris, Vertegenwoordiger Aruba bij de EU

De organisatie die daartoe is opgericht, heet de OCTA, Overseas Countries and Territories Association. Landen als Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Denemarken maken er deel van uit. Eddy Paris is vicevoorzitter van het Executive Committee van de OCTA. Hij gaf aan dat de Britse OCT geen lid meer kunnen blijven van de OCTA als Groot-Brittannië de EU verlaat.

Vele landen en gebieden overzee – ook Aruba – hebben in de loop der jaren veel gebruik kunnen maken van fondsen van de EU voor het financieren van projecten. In Aruba heeft de Europese Ontwikkelingsfonds EDF tussen 1986 en 2019 diverse projecten in Aruba gefinancierd, zoals de uitbreiding van luchthaven Reina Beatrix, het gebouw van de Bloedbank, het Arikok Nationale Park en het Archeologische Museum.

Paris sprak ook over de mogelijkheden na 2019, zoals het Europese Solidariteit Korps, het uitwisselingsprogramma Erasmus en het Multiannual Financial Framework (MMF) van de Europese Commissie voor de periode 2012-2027. Er is een bedrag van 159 miljoen euro beschikbaar voor de LGO van Frankrijk en Nederland.

Het bestuur van het Genootschap Nederland-Aruba met VS-Ambassadeur Peter Hoekstra en zijn echtgenote Diane, erelid Henk Timmer en bestuursadviseur Gilbert Wanoe

* * * * *

Jaarlijkse bijdrage Genootschap Nederland-Aruba 27,50 euro

Het Genootschap Nederland-Aruba, opgericht in 1997, is een politiek onafhankelijke stichting. In 2019 telde het GNA in totaal 225 deelnemers: 218 persoonlijke leden en 7 bedrijven en instanties. Het bestuur is allen zeer erkentelijk voor deze ondersteuning en bemoediging.

In zijn slotwoord tijdens de Jaarlijkse Bijeenkomst 2019 riep voorzitter Nico van Grieken de aanwezigen op om in 2020 het aantal deelnemers uit te breiden tot tenminste 250. Hij noemde dit geen al te grote uitdaging. 'Tets meer dan de helft van het aantal aanwezigen is daadwerkelijk deelnemer'.

De oproep had resultaat: direct na de bijeenkomst meldden zich al nieuwe leden aan bij onze vicevoorzitter Alwin Toppenberg. Voor meer informatie over het Genootschap, zijn missie, bestuur, statuten, artikelen en nieuwsbrieven verwijzen wij u naar onze website www.genootschapnederlandaruba.nl.

Donatie

Het Genootschap heeft uw jaarlijkse donatie zeer nodig. De leden/deelnemers zijn niet alleen ons sociale kapitaal, maar ook ons financiële kapitaal, waarmee wij zaalhuur, drankjes en hapjes, zoals de overheerlijke en traditionele pastechi's, kunnen betalen'.

Vele jaren heeft het bestuur van het Genootschap Nederland-Aruba de jaarlijkse bijdrage kunnen handhaven op het minimale bedrag van 25 euro per persoon. Als gevolg van de gestage stijging van tarieven en prijzen heeft het bestuur echter moeten besluiten tot een geringe verhoging van de donatie.

Met ingang van 2020 is de jaarlijkse minimale bijdrage vastgesteld op 27,50 euro per persoon. Voor de partner die afzonderlijk vermeld wenst te worden op de GNA-lijst bedraagt de minimale bijdrage ook 27,50 euro. Bedrijven en instanties ondersteunen het Genootschap met een jaarlijkse minimale bijdrage van 250 euro. Wij hopen dat u dit besluit wilt billijken.

* * * * *

Vicepresident Thom de Graaf van de Raad van State over 65 jaar Statuut: een kwetsbaar Koninkrijk!

'De nieuwe staatsstructuur van 2010 is niet perfect, onvolkomen zelfs, en er liggen zware bestuursverantwoordelijkheden op de schouders van de eilandbesturen. Die leiden niet in alle

gevallen tot daverende successen. Het is en blijft een kwetsbaar geheel. Maar Curaçao en Sint Maarten zijn in 2010 wel bevrijd van de dubbele en ingewikkelde bureaucratie van de Antillen, een staatsverband dat min of meer van bovenaf was bedacht en voor de bevolking nooit echt is gaan leven’.

Aldus vicepresident Thom de Graaf van de Raad van State van het Koninkrijk. Hij zou deze woorden hebben uitgesproken in een gastcollege op de Universiteit van Curaçao, maar een grote stroomstoring verhinderde dat. Zijn uitspraken zijn evenwel dermate interessant dat wij in overleg met de Raad van State gemeend hebben de lezers van de GNA Nieuwsbrief hierover te informeren.

Sneller potentiële conflicten

Volgens de vicepresident blijft het de vraag of in de politieke cultuur en structuur van de landen voldoende rechtsstatelijke *checks-and-balances* zijn ingebouwd. Met de kwetsbaarheden van kleinschalige gemeenschappen zal het Koninkrijk moeten leren om te gaan, meent hij. ‘Onvoldoende is onderkend dat wanneer men een bestuurslaag wegneemt, de resterende bestuurslagen directer op elkaar komen te zitten en intensiever bij elkaars doen en laten betrokken worden. Nu er bij wijze van ‘kraakbeen’ tussen Den Haag en de eilanden geen centrale Antilliaanse landsregering meer zit, zijn er sneller en meer rechtstreekse contacten tussen de eilanden en het Koninkrijk. En dus ook sneller potentiële conflicten. Het is voor velen nog steeds wennen, denk ik’.

Hij noemde het Statuut een metafoor voor de ‘wat vastgeroeste’ verhoudingen binnen het Koninkrijk. ‘Het is goed om achterom te kijken, maar vooral om daarvan te leren voor de toekomst. Ik zeg dat in het besef dat de liefde voor het Koninkrijk als geheel, de som van de samenstellende vier landen, in het huidige tijdgewricht niet vanzelfsprekend is, niet hier, niet op Aruba en Sint Maarten, niet op Bonaire, Sint Eustatius en Saba en zeker ook niet in Europees Nederland’.

Koninkrijk meer dan formeel construct

Het Koninkrijk wordt, als men er al iets bij voelt, eerder als een last ervaren dan als een verworvenheid die onze gezamenlijke en gedeelde geschiedenis ons heeft geschonken. Ook daarin is het Koninkrijk kwetsbaar en ook daarmee zullen wij moeten leren omgaan, aldus De Graaf. ‘Het Koninkrijk is geen vanzelfsprekend en rustig bezit; al zal het in de toekomst niet zomaar uiteen vallen. Maar er zal hard moeten worden gewerkt om het meer te laten zijn dan een formeel construct dat in de praktijk te vaak tot ongemak en onvrede leidt’.

Bij zijn aantreden als vicepresident – nu iets meer dan een jaar geleden – zei De Graaf tegen zijn nieuwe collega’s dat het feit dat de Raad van State een orgaan is ván en vóór het gehele Koninkrijk – en dus niet alleen het land Nederland – voor hem een groot pluspunt van dit ambt is. Gedurende een groot deel van zijn loopbaan had hij een band met Curaçao en hield hij zich als Tweede Kamerlid al in de jaren negentig bezig met Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken. Hij was tussen 1998 en 2003 ondervoorzitter en voorzitter van de vaste Kamercommissie in de Tweede Kamer.

10-10-10

In het kabinet Balkenende II kreeg hij als vicepremier onder meer de verantwoordelijkheid voor de portefeuille Koninkrijksrelaties. ‘Een dankbare opdracht, want er viel genoeg te doen, ik mocht zo mede aan de basis staan van wat later korthedshalve is aangeduid met 10-10-10’. Ook als senator en fractievoorzitter (D66) in de Eerste Kamer was hij tussen 2011 en 2018 intensief betrokken bij de eilanden, onder meer als lid van het Interparlementair Koninkrijksoverleg.

Vicepresident De Graaf benadrukte dat de ontmanteling van het land Nederlandse Antillen, de vestiging van de autonome landen binnen het Koninkrijk, Curaçao en Sint Maarten, en de bijzondere positie van de drie kleinere eilanden binnen het Nederlandse verband geen Haagse uitvinding is geweest, maar het resultaat van een gedeeld, gezamenlijk proces dat werd ingezet met het rapport van de gemengde werkgroep onder voorzitterschap van Edsel 'Papy' Jesserun.

In 2003 mocht hij die werkgroep, samen met de Antilliaanse regering, instellen. 'Dat rapport van 15 jaar geleden legde de basis voor 10-10-10, maar gaf het Koninkrijk een veel zwaardere rol dan uiteindelijk werd overeengekomen. Behalve buitenlandse betrekkingen, defensie en de waarborgfunctie zouden ook financiën, zorg en justitie een zaak voor het Koninkrijk vormen'.

Positieve terugblik op 2010

De Graaf blikte terug op 2010. 'Kunnen wij eind 2019 hierop terugzien als een succes? Ik denk zelf dat er overwegend positieve gevolgen zijn geweest; zowel op Curaçao als op de andere eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. De situatie blijft op de meeste eilanden van tijd tot tijd zorgelijk, maar de leemlaag van het land Nederlandse Antillen zou dat niet anders hebben gemaakt, integendeel vermoed ik.

De nieuwe staatsstructuur van 2010 noemde hij 'niet perfect, onvolkomen zelfs. Er liggen zware bestuursverantwoordelijkheden op de schouders van de eilandbesturen. Die leiden niet in alle gevallen tot daverende successen. Het is en blijft een kwetsbaar geheel. Maar Curaçao en Sint Maarten zijn in 2010 wel bevrijd van de dubbele en ingewikkelde bureaucratie van de Antillen, een staatsverband dat min of meer van bovenaf was bedacht en voor de bevolking nooit echt is gaan leven'.

Dwaze fictie

De Graaf: 'Mogelijk speelt in de appreciatie ook mee dat velen de wat naïeve verwachting hadden dat 10/10/10 als vanzelf alle problemen zou oplossen. Alsof alle politiek-bestuurlijke problemen van welk eiland dan ook geheel en al zouden zijn veroorzaakt door de Antillen van Vijf. Het is een dwaze fictie die we ook in Nederland kennen: bijvoorbeeld bij de enkeling die oprecht meent dat al onze ellende door Brussel komt. De werkelijkheid is veel ingewikkelder. Als een maatschappelijk probleem eenvoudig zou zijn, dan was het immers al opgelost'.

'Ik meen dat we ons in het tiende jaar na 10/10/10 moeten realiseren dat verder sleutelen aan staatkundige structuren weinig soelaas meer zal bieden. Bonaire, Saba en Sint Eustatius zijn te klein voor verdergaande vormen van zelfbestuur en zullen met Nederland een 'way of understanding' moeten vinden. Saba heeft dat als eerste opgepakt en met succes. Bonaire is nu diezelfde positieve weg ingeslagen en hopelijk volgt Sint Eustatius datzelfde spoor.

Samenwerking loont

Thom de Graaf zei sterk te geloven in de mogelijkheden die het Koninkrijk aan alle betrokkenen zou kunnen bieden. 'Uit diverse studies blijkt dat de Caribische eilanden die nog een constitutionele band met het voormalige moederland hebben het op vrijwel alle fronten sociaaleconomisch beter doen dan de rest. Samenwerking loont blijkbaar en dan bedoel ik niet direct staatsrechtelijk'.

Wil het Koninkrijk echt blijvend gaan leven in de harten van de burgers, dan is het, aldus De Graaf, absoluut noodzakelijk vooral te blijven samenwerken en het welzijn van mensen te verbeteren: onderwijs, cultuur, veiligheid, werkgelegenheid, zorg en duurzaamheid. 'Ik wil dat graag benadrukken: het Koninkrijk bestaat niet in de eerste plaats uit structuren en formele

verhoudingen, al praten we vooral daarover. Het zou vooral om het welzijn, de brede welvaart van alle burgers moeten gaan. Dat zou onze gezamenlijke opdracht moeten zijn en de meerwaarde van de koninkrijksband zou vooral daarin moeten liggen’.

Ondermijnende acties

Het gaat volgens hem niet alleen meer om de vraag wat andere staten eenzijdig beslissen, maar zeker ook om ondermijnende acties van grote criminele organisaties of om het optreden van steeds groter worden multinationale ondernemingen en economische netwerken. ‘Welk land kan daar zonder samenwerking nog adequaat op reageren? Nederland in elk geval niet en Curaçao of de andere eilanden evenmin. Net zoals de Europese Unie voor Europees Nederland een nuttige, wenselijke en zelfs noodzakelijke bedding is, is het Koninkrijk dat ook voor de vier landen’.

Tot slot ging de vicepresident van de Raad van State in op de vele vergaderingen die worden gewijd aan onderwerpen als een gemenebest, de vraag of Nederland eenzijdig uit het Koninkrijk kan stappen, hoe erg het democratisch tekort nu werkelijk is, wat de waarborgfunctie precies omvat en – *last but not least* – hoe we geschillen voorkomen of beslechten. ‘Al die gesprekken leveren geen voortgang op en bij een volgende ontmoeting beginnen ze weer van vooraf aan. Het Koninkrijk als Tibetaans gebedsmolentje...’

Voortgang ontbreekt

Pleidooien om eerst maar eens het Statuut grondig te wijzigen, hebben hem niet weten te overtuigen. De Graaf: ‘Voor de aanpak van maatschappelijke problemen is politieke en bestuurlijke wil en moed nodig, niet per se wijziging van het Statuut. Een dergelijke aanpassing kan op den duur als aanvullend middel nodig zijn. Maar dan als middel en niet als doel op zichzelf. Voortgang ontbreekt ook omdat vaak een grondige analyse ontbreekt en de vele meningen vrijwel meteen politiek worden be- of veroordeeld’.

Hoe is dat te doorbreken en hoe bevorderen we een vruchtbaar debat over de interpretatie van het Statuut? De Graaf verwees bij deze vraag naar staatssecretaris Knops, die onlangs beide Kamers der Staten-Generaal heeft ingelicht over zijn plan om een gezamenlijke ambtelijke werkgroep te laten studeren over een nadere invulling van de verantwoordelijkheden van de landen afzonderlijk en van het Koninkrijk als geheel. De ambtelijke werkgroep moet knelpunten in kaart brengen en voorstellen doen voor een vervolg. Hij geeft daarmee uitvoering aan moties die eerder in zowel de Eerste als de Tweede Kamer zijn aanvaard.

Overstijgen pure partijpolitiek

‘Ik denk dat de aanpak van de staatssecretaris verstandig is, mits niemand zich gaat fixeren op nieuwe en abstracte staatkundige structuren voor het Koninkrijk. Belangrijk is ook dat men echt gezamenlijk zal optrekken, zodat men het pure partijpolitieke kan overstijgen, zoals dat indertijd ook de werkgroep-Jesserun is gelukt. Hoe het ook zij: het is raadzaam om vanuit de bestaande staatkundige structuur naar de feitelijke werking van het Statuut te kijken en die te beoordelen tegen de achtergrond van de huidige samenleving en de toekomstige samenwerking’.

De wereld uit 1954 is een geheel andere dan die van vandaag, aldus De Graaf. ‘Maar de drie pijlers van het Statuut bieden naar het oordeel van de Raad van State ook vandaag de dag zeker ruimte om problemen aan te pakken. Die drie pijlers zijn: de gemeenschappelijke zorg voor land overstijgende en interlandelijke aangelegenheden, de zelfstandige behartiging van de eigen belangen en de verlening van hulp en bijstand aan elkaar.

Er lijkt mij geen enkele reden om die drie pijlers ter discussie te stellen, maar wel om die gemeenschappelijke zorg en die onderlinge hulp en bijstand wat krachtiger te benadrukken. [...]

In mijn Koninkrijk van de toekomst worden veel vaker dan nu verbindingen gelegd met zusterorganisaties op andere eilanden en in Nederland’.

Met verwijzing naar de zin ‘Met de wil elkander bij te staan’ sloot De Graaf zijn gastcollege af. ‘Het gaat niet om de regelingen die wij maken en niet om de afspraken die we op papier zetten, maar om onze intenties, onze echte wil om elkaar te ondersteunen en samen verder te komen. Niet snel, maar wel gestaag’.

* * * * *

Juan Chabaya (Padú) Lampe op 99-jarige leeftijd overleden

Op 28 november 2019 is de internationaal befaamde musicus Juan Chabaya Lampe op Aruba overleden. Zijn artiestennaam was Padú del Caribe. Padú was een verbastering van ‘Padushi’.

Vanaf de jaren ’50 trad hij internationaal op. Vooral in Venezuela was hij zeer bekend dankzij optredens in populaire televisieprogramma’s. Hij groeide uit tot een vermaarde ambassadeur van de Arubaanse en Antilliaanse cultuur en bracht elf langspeelplaten uit. De piano was zijn favoriete instrument.

Padú was ook schrijver en componist van walsen, danza’s en bolero’s. Samen met Rufo Wever maakte hij begin jaren ’50 het lied *Aruba Dushi Tera*. Het werd op 18 maart 1976 betiteld als het officiële volkslied van Aruba.

Padú Lampe ontving vele prijzen en erkenningen, zoals de Zilveren Anjer, een onderscheiding die hem werd toegekend voor het verbreiden en het creatief en veelzijdig vertolken van het Antilliaans cultureel erfgoed.

In 2010 werd een tweejaarlijkse Arubaanse cultuurprijs ingesteld en naar hem vernoemd: de J.C. Lampe prijs. Deze werd in 2011 voor het eerst uitgereikt aan Ryan Oduber, kunstenaar en videoartiest.

Padú Lampe begaf zich korte tijd in de politiek. Tussen februari 1961 en juni 1963 was hij namens de AVP lid van de eilandsraad.

* * * * *